

กลวิธีการแปลเพลงภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ของ ธาณี พูนสุวรรณ: ศึกษาจากภาพยนตร์เรื่อง Moana

Strategies for transiting lyrics from English to Thai

by Thanee Poonswan : A case study of motion pictures
“Moana”¹

ณัฐจรัส จันทร์หอม²

ดร.ภาสพงศ์ ผิวพอใช้³

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาวิธีการแปลเพลงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ของ ธาณี พูนสุวรรณ: จากภาพยนตร์เรื่อง Moana พบว่า กลวิธีการแปลที่ ธาณี พูนสุวรรณ ใช้ในการแปลเพลงที่ใช้ในการขับร้องในภาพยนตร์เรื่อง Moana จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีทั้งหมด 4 กลวิธีหลัก กลวิธีแรก คือ กลวิธีการแปลโดยการตัดคำ ประกอบด้วย การตัดคำศัพท์ การละคำในประโยค กลวิธีที่สองกลวิธีการแปลโดยการเติมคำ ประกอบด้วย การเติมคำลักษณนาม การเติมคำสรรพนามต่อท้ายคำนาม การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ กลวิธีถัดมาคือกลวิธีการแปลโดยการคงรูปแบบตามต้นฉบับ ประกอบด้วย การแปรระดับเสียง การแปลประโยคครุฑจาก และกรรมวาจก กลวิธีสุดท้ายคือกลวิธีการแปลโดยการปรับ ประกอบด้วย การปรับเรียงคำในประโยค การปรับคำให้กลายเป็นวลี และการใช้คำอ้างอิงความหมายที่กว้าง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องวิธีการแปลเพลงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย : ศึกษาจากภาพยนตร์การ์ตูนที่แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ

² นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขึ้นหรือเฉพาะกว่าซึ่งกลวิธีทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นผลให้การนำเพลงที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยแล้วสามารถใช้ในการขับร้องโดยที่ ยังคงความหมาย จังหวะ และทำนองของเพลงแต่ละเพลงไว้ได้อย่างครบถ้วน

คำสำคัญ : กลวิธีการแปล, ธานี พูนสุวรรณ, โมอาน่า

Abstract

This article was a study of strategies for translating lyrics from English into Thai by Thani Poonsuwan from the motion picture “Moana”. It was found that the strategies used to translate song lyric from the movie “Moana”. There were 4 strategies. First, cutting the vocabulary, including omission of words in the sentences. Second, adding word including, filling the enumerative noun, filling pronouns at the end of the word and filling the connector between idea group. Third, keeping the original from including volume levelling active voice and passive voice sentence processing. And the last one was adjusting such as rearranging word in a sentence, adjusting word to a phrase and using words of more general or more specific meaning. All of these strategies allowed the use of song translation in to in Thai to be used to sing by entirely keeping the meaning of the. rhythm and the melody of each original song.

Keywords : Tactics; Thani Poonsuwan; Moana

บทนำ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการแปลวรรณกรรมภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะวรรณกรรมเยาวชน ซึ่งมีลักษณะการแปลแบบกึ่งตรงตัว คือเรื่องความสมมูลระหว่างการยึดติดโครงสร้างภาษาต้นฉบับและการทำความเข้าใจของผู้อ่านในภาษามันฉบับแปล

เนื่องจากการแปลวรรณกรรมนั้นหากผู้แปลใช้วิธีแปลตรงตัวเกินไป บทแปลที่ได้จะเป็นภาษาไทยที่มีโครงสร้างประโยคของภาษาอังกฤษ ผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยเห็นโครงสร้างของประโยคภาษาอังกฤษเลยจะอ่านบทแปลไม่เข้าใจ แต่หากผู้แปลเลือกใช้วิธีแปลแบบเอาความโดยไม่คำนึงถึงรูปแบบของการเสนอความคิดของต้นฉบับเลย ผู้อ่านฉบับแปลจะได้รับความหมายตามเนื้อหา แต่จะขาดความหมายอื่นๆ เช่น รสชาติ บรรยากาศ และไม่ได้สัมผัสความรู้สึกและอารมณ์ของผู้เขียนต้นฉบับ (สัจฉวี สายบัว, 2542) อย่างไรก็ตามในบางครั้งที่ผู้แปลไม่สามารถแปลตรงตัวได้ด้วยข้อจำกัดหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์โครงสร้างประโยค หรือแม้กระทั่ง วัฒนธรรม สังคม และทัศนคติซึ่งสิ่งเหล่านี้นี้อาจนำไปสู่การตีความและการแปลความหมายที่ผิด (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2548) ดังนั้นการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบการนำเสนอความคิดของต้นฉบับให้ผู้อ่านได้รับรู้ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้แปล จำเป็นจะต้องอาศัยการปรับบทแปล

สัจฉวี สายบัว (2542) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการปรับบทแปลไว้ว่า ผู้แปลควรปรับภาษาเพื่อให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ต้องไม่แก้ไขหรือตัดแปลงภาษาตามความพอใจของตนเอง การปรับบทแปลควรทำต่อเมื่อมีความจำเป็นในด้านที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่ายขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้แปลควรใช้ภาษาในบทแปล ที่สามารถสื่อความหมายที่เทียบเคียงได้กับความหมายของต้นฉบับ หากผู้แปลพบปัญหาในการพยายามรักษารูปแบบการเสนอความคิดเอาไว้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้เต็มที่ ผู้แปลควรแก้ปัญหาโดยการเลือกการรักษาความหมายเอาไว้แล้วปรับรูปแบบตามความเหมาะสมเพื่อให้เหมาะสมและยังคงจุดประสงค์ของบทเพลงไว้นั้นคือ ให้ความบันเทิงและผ่อนคลาย

เพลงเป็นงานบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่ได้ช่วยกลมเกลียวโลกมาโดยตลอด ความงามของถ้อยคำที่ร้อยเรียง ทำนองที่ไพเราะ และการขับขานด้วยเสียงเสนาะ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้คนให้มีอารมณ์คล้อยตามได้ ทั้ง สุข เศร้า เหงา โศก ร่าเริง ฯลฯ ผู้ที่เข้าใจประโยชน์ของเพลงได้นำเพลงไปใช้เพื่อจุดประสงค์ต่างๆ เช่น ประกอบภาพยนตร์หรือใช้ในงานโฆษณา เมื่อพิจารณาในแง่ของงานวรรณกรรม งานเพลงถือว่าเป็นงานกวีนิพนธ์ประเภทหนึ่งดังที่ พาเมลา จินน์ แอนนัส และ โรเบิร์ต ซี. โรเซ็น (Pamela Jeanne Annas and Robert C. Rosen, 1990: 1414 –1415) ระบุว่า เพลง

จัดเป็นงานกวีนิพนธ์ประเภทหนึ่งที่เรียกว่า “Lyric Poem” ซึ่งมีลักษณะเป็นงานเขียนสั้นๆ มักจะใช้ในการแสดงความรู้สึกและความคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งก็คือผู้ขับขานบทกวีนั่นเอง ตัวบทกวีเขียนขึ้นเพื่อใช้ขับร้องโดยเฉพาะ และมีท่วงทำนองไพเราะอย่างเห็นได้ชัด

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและวิเคราะห์บทเพลงที่มาจากภาพยนตร์ Disney Thailand ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ไทยตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เรื่อง Moana สำหรับการวิเคราะห์งานแปลนั้นผู้วิจัยได้นำ หลักการปรับบทแปลของ สัจฉวิ สายบัว (2542) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น สองระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา โดยการปรับบทแปลในระดับคำ ประกอบด้วย 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงสิ่งเฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และในส่วนของ การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา ประกอบด้วย 1) ระดับเสียง 2) ระดับโครงสร้างของคำ 3) ระดับประโยค (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การเปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับการใช้ปฏิเสธ การปรับการใช้กรรตุวาจกและกรรมวาจก การเพิ่มและละคำในประโยค)

ในส่วนของกลวิธีการแปลที่ใช้ประกอบด้วยสองลักษณะด้วยกันคือ 1) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่พยายามรักษารูปแบบของการเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดและ 2) การแปลแบบเอาความ (free translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลถ่ายทอดเนื้อความจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาฉบับแปลโดยปรับเปลี่ยนรูปแบบเสียใหม่ และการเรียงลำดับความคิดอาจไม่เหมือนกับในต้นฉบับ โดยคำนึงถึงความหมายและความเข้าใจสำคัญกว่าอย่างอื่น เพื่อแก้ปัญหาผู้อ่านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดพลาด

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลเพลงภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ของธานี พูนสุวรรณ

ขอบเขตการศึกษา

ภาพยนตร์เรื่อง Moana จำนวน 7 บทเพลงได้แก่ 1. อยู่ที่นี่ (Where you are) 2. ห่างเพียงใด (How far I'll go) 3. จำทางขึ้นใจ (We Know the Way) 4. ไม่ต้องห่วง (You're Welcome) 5. วิบวาว (Shiny) 6. นี่ฉันโมอาน่า (I Am Moana) 7. เธอคือใคร (Know Who You Are)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลวิธีการแปล คือการวิเคราะห์โครงสร้างกลวิธีการแปลเพลงจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่นำมาใช้ในการขับร้องประกอบด้วย 4 กลวิธี คือ 1. กลวิธีการแปลโดยการตัด 2. กลวิธีการแปลโดยการเติม 3. กลวิธีการแปลโดยการคงรูปแบบตามต้นฉบับ 4. กลวิธีการแปลโดยการปรับเปลี่ยน

2. ภาพยนตร์เรื่อง Moana คือ ภาพยนตร์การ์ตูน 3 มิติของบริษัท Disney Thailand จำนวน 7 บทเพลงคือ 1. เพลงจำทางขึ้นใจ 2. เพลงนี่ฉันโมอาน่า 3. เพลงไม่ต้องห่วง 4. เพลงห่างเพียงใด 5. เพลงวิบวาว 6. เพลงอยู่ที่นี่ 7. เพลงเธอคือใคร

วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการดำเนินการค้นคว้าโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดเค้าโครง จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องและข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปล

3. วิเคราะห์ข้อมูล

4. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมสรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

1. กลวิธีการแปลโดยการตัดคำ

1.1 การละคำในประโยค

ตัวอย่างที่ 1 เพลง นีฉันโมอาน่า

ต้นฉบับ The people you love will change you

The things you have learned will guide you

And nothing on earth can silence

The quiet voice still inside you

ฉบับแปล ผู้คนที่เธอรักพาให้เปลี่ยน

สิ่งที่ได้เรียนรู้พาให้ไป

และไม่มีสิ่งใดที่จะกลบ

จะลบจะเลื่อนเสียงข้างใน

จากตัวอย่างที่ 1 นั้นการละคำในประโยค ถือเป็นกลวิธีที่ต้องใช้บริบทในประโยคหรือเนื้อเพลงวรรคอื่นเพิ่มเติมและต่างจากการตัดคำศัพท์ กล่าวคือ การตัดคำศัพท์นั้นเป็นการตัดคำออกไปโดยไม่นำมาแปล ซึ่งคำศัพท์ที่ตัดออกไปนั้นไม่มีความสำคัญหรือทำให้ใจความความหมายในบทเพลงเปลี่ยนไป แต่ในส่วนของการละคำในประโยคนั้นต้องอาศัยบริบทของประโยคอื่นร่วมด้วยดังเช่นคำว่า “you” ที่มีความหมายว่าเธอ ผู้แปลได้แปลในประโยคแรกไปแล้วดังนั้นในประโยคต่อมาจึงละการ

แปลคำว่า “you” ซ้ำอีกรอบเพราะสามารถใช้คำว่า “you” ในวรรคแรกมาอ้างอิงความหมายและทำให้เข้าใจได้เช่นกัน

คำว่า Still เป็นอีกหนึ่งคำที่ผู้แปลเองเลือกใช้กลวิธีการตัดหรือการละคำโดยไม่แปลเป็นเพราะความตั้งใจของผู้แปลเองที่ต้องการให้เกิดคำคล้องจองภายในวรรคและจำนวนพยางค์ไม่เกินหรือต่างไปจากภาษาต้นฉบับ

1.2 การตัดคำศัพท์

การตัดคำเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้ในการแปลเพราะคำเหล่านั้นอาจเป็นคำที่ไม่ใช้ความหมายที่สำคัญในตัวบทมากนักของต้นฉบับ เมื่อการละคำหรือข้อความนั้นซึ่งแม้ข้อความจะถูกตัดออกไปก็ไม่ทำให้บรรยากาศ อรรถรส

และสาระสำคัญของต้นฉบับเสียไป ดังตัวอย่างที่ 2 คำที่ขีดเส้นใต้นั้นเมื่อถูกตัดไปแล้วก็ไม่ทำให้ใจความของเพลงเสียไป อีกทั้งยังทำให้จำนวนพยางค์และจังหวะของบทเพลงตรงตามต้นฉบับสามารถนำมาใช้ในการขับร้องได้

ตัวอย่างที่ 2 เพลง จำทางขึ้นใจ

ต้นฉบับ At night we name every star

We know where we are

ฉบับแปล เราตั้งชื่อดาวบนเวหา

ให้ช่วยชี้ทางไป

ตัวอย่างที่ 3 เพลง เธอคือใคร

ต้นฉบับ I know a girl from an island

She stands apart from the crowd

She loves the sea and her people

She makes her whole family proud

ฉบับแปล รู้เรื่องเด็กสาวที่เป็นชาวเกาะ

เด่นล้ำกว่าใครๆ โดยแท้

รักทะเลและพวกพ้องของเธอ

สร้างความภูมิใจให้พ่อแม่

จากตัวอย่างที่ 2 และ 3 คำที่ขีดเส้นใต้ นั้นมีการพูดซ้ำ ติดต่อกันในหลายๆ ที่ เพื่อการสื่อความหมายเพียงอย่างเดียวจึงต้องตัดคำเหล่านั้นออกไป เพราะการคงอยู่ของคำที่ซ้ำๆ กันนั้นไม่ได้ทำให้ใจความของเพลงเด่นชัดขึ้น หรือถ้าหากแปลคำซ้ำจะส่งผลให้การลงจังหวะและจำนวนพยางค์ของคำในเพลงนั้นไม่ตรงกับต้นฉบับอาจจะส่งผลให้ไม่สามารถนำไปใช้ในการขับร้องได้ และการตัดคำก็ไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหาย หรือใจความเปลี่ยนไป ดังตัวอย่างคำว่า “At Night” หมายถึงยามค่ำคืน ผู้แปลตัดคำนี้ทิ้งเพราะมีคำว่า “Star” ทำหน้าที่ควบคุมความหมายและบริบทอยู่ ถึงแม้จะตัดคำว่า “At Night” ทิ้งในฉบับแปลก็ยังเข้าใจตามบริบทได้ว่าคำว่าดวงดาวต้องขึ้นยามค่ำคืนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องแปลคำว่ายามค่ำคืนเพิ่มซ้ำอีก

2. กลวิธีการแปลโดยการเติมคำ

วิธีการเติมคำลงในต้นฉบับนั้นทำได้ดีกว่าแทรกลงไปในเชิงอรรถ ยังเป็นการแปลที่เป็นบทเพลงแล้วด้วยนั้นการใช้เชิงอรรถจะทำได้ แต่การแปลโดยเติมคำอธิบายจะต้องยังคงความหมายและจังหวะของบทเพลงที่จะแปลให้ได้ใจความเหมือนเดิม ดังตัวอย่าง

2.1 การเติมคำลักษณะนาม

เนื่องจากภาษาในต้นฉบับนั้นไม่มีคำลักษณะนามแต่ใจความเพลงต้องการระบุจำนวน เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยจะต้องเติมลักษณะนามให้กับคำนามด้วยเพื่อให้เข้าใจความหมายได้ชัดขึ้น

ตัวอย่างที่ 4 จากเพลง ไม่ต้องห่วง

ต้นฉบับ Cause I'm gonna need that boat

ฉบับแปล แค่อายากจะได้เรือล่ำ

จากตัวอย่างที่ 4 คำว่า boat ในเพลงต้นฉบับนั้นเป็นภาษาอังกฤษมีคำว่า that เป็นการบอกลักษณะนามอยู่แล้ว แต่การบอกลักษณะนามของคำว่า “เรือ” ในภาษาไทยนั้นมีคำเฉพาะคือคำว่า “ล่ำ” ทำให้ในภาษาฉบับแปลมีการเติมคำลักษณะนามลงไป นอกจากนี้การใช้คำว่า that ซึ่งเป็น demonstrative adjective

คำนามชี้เฉพาะถ้าหากแปลเป็นภาษาไทยจะแปลว่า “เรือล่านั้น” แต่ผู้แปลไม่ต้องการให้คำนามคำนี้เป็นคำนามชี้เฉพาะการแปลโดยนำลักษณะนามเข้ามาช่วย ทำให้ความหมายของคำว่า เรือกลายเป็นคำนามไม่ชี้เฉพาะและยังส่งผลให้อรรถรสของเพลงมีความไพเราะขึ้นด้วย

2.2 การเติมคำสรรพนามต่อท้ายคำนาม

ใช้ในกรณีที่คำคำนั้นไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาไทยหรือเป็นชื่อเฉพาะ ผู้แปลจึงตัดสินใจนำคำในภาษาต้นฉบับมาใช้ในฉบับแปลคำสรรพนามที่เติมลงไปในนั้นจึงไปอธิบายความหมายของคำนามว่าเป็นสิ่งใดดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 5 จากเพลง วิวาวา

ต้นฉบับ Little Maui's having trouble with his look

ฉบับแปล ดูมาวอวิเขามีปัญหาเกี่ยวกับรูปลักษณ์

2.3 การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ

ภาษาบางภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด (ประโยค หรือวลี) ด้วยโครงสร้างของประโยคที่ไม่ใช้ในภาษาไทย ในกรณีเช่นนี้ วิธีที่จะแสดงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดเหล่านี้คือ การใช้คำเชื่อมเป็นการเชื่อมโยงความคิด ดังตัวอย่างที่ขีดเส้นใต้ในต้นฉบับจะไม่ปรากฏ

คำเชื่อม แต่ในฉบับแปลผู้แปลได้เติมคำเชื่อมเข้าให้เพื่อแสดงความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง ความเป็นเหตุเป็นผล ความสอดคล้อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6 เพลง ห่างเพียงใด

ต้นฉบับ If I go there's just no telling how far I'll go

ฉบับแปล สุดจะคาดและเดาว่าเราต้องไปไกลเพียงใด

ตัวอย่างที่ 7 เพลง วับวาว

ต้นฉบับ I was a drab little crab once

Now I know I can be happy as a clam

ฉบับแปล เมื่อก่อนยังเฟอะและดูเกรอะกรัง

แต่ตอนนี้ฉันรู้สึกความมันใจมันเพิ่ม

ตัวอย่างที่ 8 เพลง อยู่ที่นี่

ต้นฉบับ My home my people beside me

ฉบับแปล ทั้งบ้านทั้งผู้คนที่นี่ข้าง

จากทั้ง 3 ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นนั้นพบว่ากลวิธีการเติมคำเชื่อมโยงความคิดจากทั้งสองกลุ่มความหมาย ทำให้เนื้อความของเพลงชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจมากขึ้น ดังตัวอย่างที่ 6 มีการเติมคำเชื่อมว่า “และ” ตัวอย่างที่ 7 มีการเติมคำเชื่อมคำว่า “แต่” และตัวอย่างที่ 8 มีการเติมคำเชื่อมคำว่า “ทั้ง” จากคำเชื่อมที่เติมลงไปนั้นทำให้การแปลในฉบับแปลแตกต่างจากต้นฉบับและในบริบทของสังคมไทย คำเชื่อมยังเป็นส่วนที่ทำให้ความหมายของบทเพลงชัดเจนขึ้น เพราะทำให้เห็นกลุ่มความคิดที่ถูกเชื่อมได้ชัดเจนขึ้น

3. กลวิธีการแปลโดยการคงรูปแบบเหมือนต้นฉบับ

3.1 การแปลระดับเสียง

ตัวอย่างที่ 9 เพลง จำทางขึ้นใจ

ต้นฉบับ At night we name every star

ฉบับแปล เราตั้งชื่อดาวบนเวหา

จากตัวอย่างที่ 9 พบว่าในการร้องเพลงต้นฉบับร้องคำว่า Star (สะ-ตา)

ถ้าหากเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ไทยจะเป็นเสียงสามัญ แต่เมื่อนำไปใช้ในการขับร้องจะขึ้นเสียงสูงเป็นเสียงจัตวา และในฉบับแปลลงท้ายด้วยคำว่า “เวหา” คำสุดท้ายจึงเป็นเสียงจัตวาเช่นกัน กลวิธีการปรับระดับเสียงให้มีเสียงวรรณยุกต์ที่เท่ากันนั้นจึงเป็นวิธีที่ทำให้การแปลบทเพลงสามารถนำมาขับร้องได้และไม่เสียจังหวะทำนอง

ตัวอย่างที่ 10 เพลง ห่างเพียงใด

ต้นฉบับ I can lead with pride I can make us strong

I'll be satisfied if I play along

But the voice inside sings a different song

ฉบับแปล เป็นผู้นำพี่น้อง ไปสู่ความดีงาม

เกินจะสุขใจปอง ก็แค่เราทำตาม

ทั้งที่ใจเรียกร้องได้แต่คอยเฝ้าถาม

ในตัวอย่างที่ 10 นั้น คำที่ขีดเส้นใต้ในต้นฉบับมีการเล่นเสียงสัมผัสกันทั้งหมด 3 วรรค ในส่วนของฉบับแปลก็มีการเล่นเสียงสัมผัสทั้ง 3 วรรคเช่นเดียวกัน ทำให้เราทราบว่าผู้แปลนั้นมีจุดประสงค์ในการเล่นสัมผัสให้เหมือนกับต้นฉบับเพื่อรักษาทำนองและจังหวะของเพลงไว้

3.2 การแปลประโยคกรตุวจาก และกรรมวจาก

ตัวอย่างที่ 11 เพลง เธอคือใคร

ต้นฉบับ I have crossed the horizon to find you

ฉบับแปล ฉันข้ามฟ้าข้ามทะเลเพื่อให้ได้เจอ

ตัวอย่างที่ 12 เพลง นี่ฉันโมอาน่า

ต้นฉบับ I am a girl who loves my island

I'm the girl who loves the sea

ฉบับแปล คือคนที่รักในเกาะเป็นบ้านเกิด

และก็รักทะเลตั้งใจ

ตัวอย่างที่ 13 เพลง เธอคือใคร

ต้นฉบับ They have stolen the heart from inside you

ฉบับแปล เธอถูกเขาดึงเอาใจพรากจากออกไป

ในตัวอย่างที่ 11 – 13 นั้นมีความแตกต่างกันในด้านของการแปลประโยคสองรูปแบบคือ ในตัวอย่างที่ 11 และ 12 นั้นเป็นการแปลประโยคในรูป กรตุวจาก (Active Voice) คือประธานเป็นผู้กระทำ กล่าวคือ ในฉบับแปลและต้นฉบับยังคงแปลตามรูปแบบของประโยคเดิมในประโยค ส่วนตัวอย่างที่ 13 นั้นเป็นการแปลประโยคในรูป กรรมวจาก (Passive Voice) คือประธานเป็นผู้ถูกกระทำในต้นฉบับและฉบับแปลที่ว่า “เธอถูกเขาดึงเอาใจพรากจากออกไป” คำว่า “เธอ” ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค แต่ประธานถูกคำว่า “เขา” ซึ่งแสดงกริยา “ดึง” ออกจากออกไปทำให้เห็นว่า

ประธานในประโยคถูกกระทำ ถึงแม้จะมีการแปลจากต้นฉบับมาแล้วแต่ผู้แปลยังคงรูปแบบประโยคไว้เช่นเดิม

4. กลวิธีการแปลโดยการปรับเปลี่ยน

4.1 การปรับระเบียบวิธีการเรียงคำในประโยคหรือวลี ซึ่งรวมทั้งการนำเสนอว่าความคิดใดมาก่อนมาหลัง

ตัวอย่างที่ 14 เพลง อยู่ที่นี่

ต้นฉบับ We make our nets from the fibers

ฉบับแปล เส้นใยถักเป็นแหเพื่อหาปลา

จากตัวอย่างที่ 14 นั้นมีวิธีการเรียงคำและประโยคที่ต่างต้นฉบับ กล่าวคือต้นฉบับมีการเรียงคำในประโยคและเสนอแนวคิดที่ว่า “We make our nets” นั้นมาก่อนแล้วตามด้วย “from the fibers” ตามมาทีหลัง คือกล่าวถึงการสร้างตาข่ายก่อนแล้วค่อยบอกที่มาจากตาข่ายตักปลานั้นมาจากไหน ส่วนในฉบับแปลนั้นมีการนำเสนอแนวคิดที่ว่า “เส้นใยถักทอ” เป็นแนวคิดที่มาก่อน และตามด้วย “เป็นแหเพื่อหาปลา” เป็นแนวคิดที่ตามมาทีหลัง ทำให้เห็นถึงกลวิธีการจัดเรียงลำดับที่มีการปรับให้การเรียงคำนั้นต่างไปจากต้นฉบับ

4.2 กลวิธีการปรับระดับโครงสร้างจากคำกลายเป็นวลี

โครงสร้างของคำแต่ละภาษามีทั้งเหมือนและแตกต่างกันและอาจเป็นปัญหาในการแปล คือ เรื่องแรกความแตกต่างด้านคุณสมบัติ สอง ความแตกต่างในด้านการประกอบคำด้วยหน่วยเสียงหรือหน่วยการเติมพิเศษที่บอกความหมายเพิ่มเติมในด้านเพศ พจน์ กาล และความหมายอื่นๆ ดังนั้นเมื่อผู้แปลถ่ายทอดความหมายของคำในต้นฉบับเป็นคำในภาษาฉบับและผู้แปลจะเปลี่ยนโครงสร้างของคำเสียใหม่ก็ได้โดยยึดหลักว่า ให้เหมาะสมและถูกต้องกับไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปลดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 15 เพลง นีฉันโมอาน่า

ต้นฉบับ She loves the sea and her people

ฉบับแปล รักทะเลและพวกพ้องของเธอ

ตัวอย่างที่ 16 เพลง นีนันโมอาน่า

ต้นฉบับ We are descended from voyagers

ฉบับแปล มีต้นตระกูลเป็นพวกนักเดินทาง

ตัวอย่างที่ 17 เพลง วับบาว

ต้นฉบับ Watch me dazzle like a diamond in the rough

ฉบับแปล ดูเด่นราวเพชรเงาประกายที่ไร้คู่แข่ง

จากตัวอย่างที่ 15 - 17 นั้นจะเห็นได้ว่าคำที่ขีดเส้นใต้ในต้นฉบับนั้นทำหน้าที่เป็นคำ แต่เมื่อมีการแปลและนำมาใช้ในการขับร้องในฉบับแปลแล้วนั้นจะกลายเป็นวลี ในความหมายที่ปรากฏโดยรวมก็ยังคงความหมายเดิมอยู่และเป็นเรื่องที่สามารถยอมรับกันได้ในการแปลเพลง

4.3 กลวิธีการใช้คำที่อ้างถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างถึงที่เฉพาะกว่า

ใช้ในกรณีที่ต้นฉบับนั้นมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งหรือกิจกรรมที่ภาษาฉบับแปลไม่สามารถอธิบายความให้ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะการแปลบทเพลงที่ต้องใช้ภาษาให้กระชับและตรงตามจังหวะเนื้อร้อง ผู้แปลจึงเลือกใช้คำที่บุคคลในภาษาฉบับแปลฟังแล้วสามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 18 เพลง นีฉันโมอาน่า

ต้นฉบับ I's like the tide

Always falling and rising

ฉบับแปล ดั่งคลื่นทะเล

ยังคงขึ้นลงเรื่อยไป

จากตัวอย่างที่ 18 คำว่า “tide” หมายถึงน้ำขึ้นน้ำลง ซึ่งในภาษาฉบับแปล ผู้คนไม่คุ้นเคยกับปรากฏการณ์นี้มากนักจึงเลือกใช้คำว่า “คลื่น” เพื่อมาอธิบาย คลื่น มีลักษณะซัดขึ้นลง และประโยคต่อไปยังอธิบายต่อไปว่าคลื่นทะเลก็มีการขึ้นลงอยู่เหมือนกัน การอธิบายโดยใช้คำว่า “คลื่น” นั้นจึงสามารถให้ความหมายที่ชัดและเข้าใจมากกว่า

ตัวอย่างที่ 19 เพลงไม่ต้องห่วง

ต้นฉบับ And the tapestry here in my skin

ฉบับแปล แล้วร่องรอย บนผิวหนัง ที่ปรากฏ

จากตัวอย่างที่ 19 นั่นคือว่า “tapestry” พรหมหนังที่ประดับลวดลายสามารถนำไปแขวนในบ้านหรือผนังบ้านเป็นงานศิลปะของชาวตะวันตก แต่เมื่อนำมาใช้ในบทแปลประกอบเข้ากับเนื้อเรื่องทีกล่าวถึงตัวละคร มาวอวีที่มีลวดลายจากการต่อสู้และบาดแผลเต็มตัว ผู้แปลจึงใช้คำว่า “ร่องรอย” ที่ปรากฏบนผิวหนังแทน เพื่อให้ได้ภาพของรอยสักและร่องรอยการต่อสู้ที่ปรากฏบนผิวหนังของมาวอวี ซึ่งวิธีนี้เป็นการอ้างอิงสิ่งที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงกว่านั้นก็คือร่องรอยบาดแผลบนตัวมาวอวีไม่ใช่พรหมหนังประดับลายที่ใช้แขวนผนังบ้าน

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการเปลี่ยนกลวิธีการแปล ผู้ศึกษาพบว่า การดำเนินการแปลของธานี พูนสุวรรณ นั้นเป็นการแปลเพื่อนำมาใช้ในการขับร้อง จังหวะ ความหมาย และใจความของเนื้อเพลงจึงต้องกระชับ ได้ใจความและยังคงความหมายเดิมของต้นฉบับไว้เหนือสิ่งอื่นใดนั้น สิ่งที่สำคัญที่ยังคงรักษาคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้นไว้ได้ คือ กลวิธีการแปลซึ่งกลวิธีการแปลที่ธานี พูนสุวรรณใช้นั้น ผู้วิจัยจะขออภิปรายตามประเด็น ดังนี้ กลวิธีแรกที่ใช้คือ กลวิธีการแปลโดยการตัดคำ ไม่ว่าจะเป็นการละคำในประโยค หรือการตัดคำศัพท์ทิ้งไปโดยไม่แปลนั้น เป็นกลวิธีที่ทำให้จำนวนพยางค์ และจังหวะ ท่วงทำนองของเพลงที่แปลนั้นตรงกับต้นฉบับมากที่สุด และการตัดคำนั้นเป็นการแก้ปัญหาในการแปลข้ามบริบททางวัฒนธรรม ถ้าหากว่าคำที่นำมาแปลไม่ตรงกับภาษาที่แปลอาจจะทำให้ความหมายในการแปลคลาดเคลื่อนไปได้ อีกประการหนึ่งที่ผู้แปลเลือกใช้วิธีการตัดคำคือการกำจัดคำที่มีความหมายเดิม ซ้ำซ้อน หรือแปลมาแล้ว คำนั้นไม่ได้ทำให้ใจความของการแปลมีอรรถรส หรือสุนทรีย์ะ เพิ่มขึ้นการตัดคำจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่คุณแปลสามารถเลือกใช้ได้

กลวิธีที่สองคือ การแปลโดยการเติมคำ กลวิธีการแปลนี้ส่งผลทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ฟังฉบับแปลมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น นั้นเป็นเพราะการเติมคำบางอย่างเข้ามาไม่ จะจะเป็นการเติมคำลักษณะนาม หรือการเติมตัวเชื่อมนั้นเป็นการเน้นย้ำให้เห็นความแตกต่างทางด้านภาษา และวัฒนธรรมว่า ถ้าหากต้นฉบับไม่มีฉบับแปลก็ต้องเติมหรือใส่เข้าไป เพื่อทำให้ความหมายและความเข้าใจในตัวบทนั้นเข้าถึงผู้สพในวัฒนธรรม ภาษาของฉบับแปลได้ โดยเฉพาะการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยนั้นมีความแตกต่างทั้งในด้านของพจน์ กาล และเวลาต่างๆ เมื่อฉบับแปลเป็นภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการเติมคำขยายจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเติมคำศัพท์เพิ่มขึ้นมา

กลวิธีที่สามคือ กลวิธีการแปลโดยการคงรูปแบบเหมือนต้นฉบับ การแปลโดยคงรูปแบบการแปลดั้งเดิมไว้นั้นถือว่าเป็นการถ่ายทอดความหมายที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับที่สุดดังที่ สกุศลตา ผาติธรรมรักษ์.(2547) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลโดยถ่ายทอดความหมายนั้นใช้คำเรียบง่ายและมีรูปแบบเหมือนต้นฉบับมากที่สุดเป็นเพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรมบางอย่าง ซึ่งผู้แปลไม่สามารถคาดเดาได้จากบริบททางที่จะ

ตีความ นอกจากนั้นยังมีปัญหาในการเลือกใช้คำมาแทนให้ตรงตามแนววรรณคดีมจึงจำเป็นต้องแปลและคงรูปแบบการแปลให้เหมือนเช่นเดียวกับต้นฉบับไว้

กลวิธีที่สี่คือ กลวิธีการแปลโดยการปรับเปลี่ยนในการแปลโดยการปรับเปลี่ยนคำนั้นพบว่าภาษาแต่ละภาษามีจำนวนคำที่จะสื่อไม่เท่ากัน ทั้งนี้แล้วแต่ความจำเป็นในการใช้ตามลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นๆ สิ่งที่ธานี พูนสุวรรณได้ทำคือการปรับใช้คำและรูปแบบให้ตรงกับบริบทและวัฒนธรรมของไทยให้มากที่สุดนั้นเป็นเพราะเพลงที่ใช้ในการขับร้องในภาพยนตร์เรื่อง โมอานา นั้นเป็นภาพยนตร์ที่กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็ก การแปลโดยการปรับการเรียงประโยคหรือการเลือกใช้คำที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถจินตนาการได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ผู้แปลเลือกใช้วิธีการปรับบทแปลให้ใกล้เคียงวัฒนธรรมไทยมากที่สุด

จากทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้แปลคือ ธานี พูนสุวรรณ ยังคงรักษาทั้งความหมายของภาษาในต้นฉบับ รักษาท่วงทำนอง จังหวะ และความหมายไว้ได้อย่างดี นั้นเป็นเพราะการแปลบทเพลงที่นำมาใช้ในการขับร้องต้องคำนึงถึงเรื่องของจังหวะและดนตรีเป็นสำคัญที่สุด แต่ผู้แปลก็ไม่ได้ละเลยที่จะปรับความหมาย หรือความเข้าใจในบทเพลงฉบับที่แปลมาแล้วนั้น ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย เมื่อเพลงถูกนำมาใช้และเผยแพร่ในภาพยนตร์ ผู้ฟังจะได้เข้าถึงอารมณ์ และความรู้สึกร่วมในบทเพลงไม่ต่างจากภาษาต้นฉบับอย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

- สกุลตลา ผาติธรรมรักษ์. (2547). การแปลเพลงประกอบภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย. สารนิพนธ์ คณะศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สัญญาวิ สายบัว. (2542). **หลักการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Annas, Pamela J. and Rosen, Robert C. (1990). **Literature and Society: Fiction, Poetry, Drama, and Non-fiction**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Newmark, Peter. (1982). **Approaches to Translation**. London: Oxford University Press.
- Wisedsook, Sirirat (2002). Translation Techniques of Song Lyrics in Animation Films for Thai Versions as Translated by Tanee Poonsuwan. Thesis for the Degree of Mater of Arts, Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.